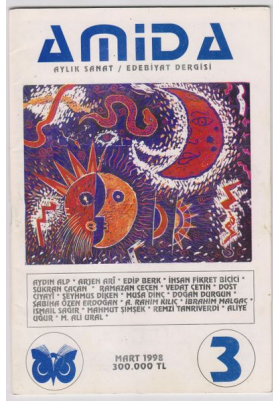


Aydın ALP'in editörlüğünü yaptığı "Amida" aylık sanat - edebiyat dergisinin mart sayısı...



ŞİİR DİLİNİN GİZİ-2

Aydın ALP

"Şiir Dilinin Gizi" adlı yazımı, sözcüklerin **ilk** (temel), **yan** (kullanım) ve **mecaz** anlamıyla başlatmışım. Meramım, **şiir diline-söyleme** sıçramaktı. Sözcüklerin ilk anlam boyutlarını, bir nevi sıçrama tahtası yapmışım. Ve şiir diline ilişkin merakımı da açıklama olanağı yaratmışım. Şimdi de o yazıda, sözcüklerdeki diğer anlam boyutları bir başka yazı konusu olsun, lafını bahane ederek yazıyorum. Yine bir amacım var. Bu kez de merakım, şiir sözkonusu olduğunda herkesin, sihirli bir sözcük olarak (kendince, her anlama gelir biçimde) kullandığı **imge** kavramını deşmek olacak. Genelde, sanatın-edebiyatın poetikasına ilişkin yazılan kuramsal yazılarda imgeden çok, imgesel yaklaşımlara ilişkin polemikler sözkonusudur. **Peki, sahl nedir imge?**

Dilin varlık nedeni yaşamla insan beyni arasındaki etkileşimdir. Dilin doğuşu ve örgünleşmesi, insanın yaşama isteği ve kararlılığından ötürüdür. Dil, yaşama egemen olma isteğinin sonucudur.

Gereksinimin doğurduğu dili oluşturan sözcükler, yaşamdaki varlıkların karşılığıdır. Her sözcük bir imgedir (**imağ, görüntü, hayal, tahayyül, hülya, canlandırma, esim, izlenim, benzetme**)! Somut anlamlı sözcüklerin imgesi, herkes için

bir ve aynı olmasa da en azından benzerdir. Örneğin, papatya sözcüğü, **p-a-p-a-t-y-a** sesleriyle bize bir bitki ve çiçek oluşu anlamının yanı sıra, zihnimizde papatya görüntüsüyle canlanır. İmge, zaten bir **zihinsel betimlemedir**. Papatya denildiğinde kimsenin gözünün önüne kaktüs gelmez herhalde. Yalnız, her zaman tümünden bir ve aynı değil. Örneğin, tiyatro, sinema, ev, araba, okul, at, koyun, keçi, tahıl, tütün, meyve, sebze, gece, gündüz... somut sözcüklerin, kişinin toplumsal konumuna, donanımına, mesleğine, kişiliğine, yaşadığı çağa, sınıfsallığa, ulusallığa, coğrafyaya, iklim koşullarına, genel anlamda bölgelere ilişkin imgesi farklılaşabilmektedir. Yalnız, ortalama bir benzerlik sözkonusudur. Bu, somut anlamlı sözcükler için böyle. Bir de soyut anlamlı sözcükler sözkonusu olduğunda durum farklılaşır. Örneğin, özgürlük denildiğinde görüntü tümüyle kişiselleşmektedir. Birinin gözünün önüne alanlar gelebilir, birinin doludizgin koşan atlar, birinin de sevgilisi... Soyut anlamlı sözcüklerin imgesi öznedir. Bu, soyut anlamlı sözcüklerin tümü için geçerlidir. İmge, zaten var olanı canlandırma olduğu gibi, bir yanıyla da olmayanı düşleyebilmektir. İmge, dildeki bir olanaktır; yaşamı güzelleştirme, estetize etme gereksiniminin doğurduğu bir o-

